

FRASOWAĆ SIĘ (285) *vb impf*

frasować się (284), **fresować się** (1); frasować się : fresować się *RejPos* (31 : 1; 316v).

się (204), się (81).

f- (284), ph- (1); -s- (284), -ss- (1).

Oba a oraz o jasne; Tekst nie oznacza é.

inf frasować się (67). ◇ *praes* 1 sg frasuję się (7). ◇ 2 sg frasujesz się (17). ◇ 3 sg frasuje się (48). ◇ 1 pl frasujemy się (2). ◇ 2 pl frasujecie się (3). ◇ 3 pl frasują się (11). ◇ *praet* 1 sg m frasowałem się, -(e)m się frasowałem (4). ◇ 2 sg m -ś się frasowałem (1). ◇ 3 sg m frasował się (29). *f* frasowała się (2). *n* frasowało się (1). ◇ 2 pl m pers -ście się frasowali (1). ◇ 3 pl m pers frasowali się (3). ◇ *fut* 1 sg m frasować się będę (1). ◇ 3 sg m będzie się frasował (3) *Leop, RejZwierc, Strum*, będzie się frasować (1) *BudBib*. ◇ *imp* 2 sg frasuj się (33). ◇ 3 sg niech, niechaj się frasuje (4). ◇ 1 pl frasujemy się (2). ◇ 2 pl frasujecie się (8). ◇ 3 pl niech się frasują (1). ◇ *con* 1 sg m bych się frasował (2) *RejPs, RejFig*, bym się frasował (1) *LatHar*. ◇ 2 sg m byś się frasował (4). *f* byś się frasowała (1). ◇ 3 sg m by się frasował (4). ◇ 2 pl m pers byście się frasowali (1). ◇ 3 pl m pers by się frasowali (2). *subst* by się frasowały (2). ◇ *part praes act* frasując się (19).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Smucić się, troskać się, martwić się; starać się o coś z troską; frangi, dolere Mącz; ab animo perire, aestuare, affici cura, se afflictere, agitari, angi (curis), anxium a. sollicitum esse, confici curis, cruciari, distrahi, exedi, anxie ferre, exanimari, se macerare, macerari, pati sollicitudinem, perturbari de aliqua re, sollicito et anxio animo esse, stimulari, sustinere sollicitudinem, urgeri sollicitudine Cn (232) : A ták niefráfuy lie vpádła duślo moiá/ á dobrze dufay pánu íwemu RejPs 63v, 64, 65; RejJóz C7v, D2, 14, 14v, L5v; RejKup v8v; GliczKsiąż Cv; LubPs R5 [2 r.], Z5v; RejWiz 34v, 62, 71, 141v; Tedy oni [apostołowie] poczęli lie fráfowác [coeperunt contristari] Leop Mar 14/19, Ps 38/7, 12, 76/5, Thren 1/20, Ps 3/15, Ioann 14/1; RejFig a8v, Bb2v; RejZwierz A5; Y bárzo lie fráfował/ ále mu mowiła żoná iego/ Syn moy vmárł/ bo go długo nie maż. BibRadz Tob 10/3, I 8b marg, Tob 10/6, Job 21/4, Ioann 14/1; BielKron 194; Frangi dolore, Fráfowác lie álbo przed bolieścią nie wiedziec co czinić. Mącz 135c; OrzQuin D2v, X2v; RejAp 68; iż lie ia przegrawáiąc fráfuię/ pochodzi to íąd/ iż mniemam áby lie to działo/ moią nieumieięthnością/ nie niełzczeńciem GórnDworz M4v, P2; Iako Prorok vpomina ímutne mátki dzyatek tych/ áby lie nie fráfowały. RejPos 27v, 46, 126v, 217, 223v, 248v (11); GrzegŚm 27; HistLan Cv, F4; Fráfuię sie kto miedzy wámi? niechże sie modli. Ieśli dobrej iest myśli? niechże Píálmy śpiewa. KuczKat 405; Bo lie będzie krewnik wnet wízytko ímiał á igrał/ flegmátik ípał á drzemał/ kolerik lie gniewał/ melánkolik lie fráfował/ á wízytko mu lie niewczás będzie zdáło. RejZwierc 6v, B2, 54v, 85v, 150v, 154 (17); PaprPan Ffv; KochOdpr Bv; SkarŻyw 98, 201, 243, 311; KochTr 9; Przekłęta zazdrość dżiwnie lie fráfuię/ Kiedy v kogo co nád ludzi czuie. KochFr 15, 31, 102, 108; KochSz Bv; moię ferce prozno íye fráfuię KochPieś 19, 25, 26; Ia íye nie vmiém fráfowác/ [...] Bo w trośce człowiek zgrzybieie KochSob 58; KochPam 84; PudłFr 76; ArtKanc Q8v, Q9; PaprUp Cv; Sámá twarz y poítawá kłopot okázuie: Latwie człowieká poznác/ kiedy íye fráfuię. ZawJeft 6; GórnTroas 44; WyprPl C [2 r.]; O Marto Marto/ fráfuięsz lie i wielą rzeczy trofkliewie lie zábawiałz [bibl. Luc 10/41] LatHar 51; WujNT 111 marg; KmitaSpit A4, C5v;*

SkarKaz 210a, 550b; *GosłCast* 35; PEwnieście sie bezemnie/ bárzo fráfowáli/ Y o moim żywoćie/ dziwnie rozważali. *PaxLiz* C3v, B3v, B4v, E3.

frasować się dla kogo, dla czego [= z powodu kogo, czego] (2): Tobith y żoná iego fráfuią się dla nierychłego przyścia syná swego. *BibRadz Tob* 10 arg; Nie fráfuy się dla mnie/ bo twoy frafunek boleści mi serdecznej przyczynia *SkarŻyw* 582.

frasować się około czego (4): żeby lepyey było ná rzemyęsło dáć syná/ niż ná náuki. Około czego mogliby sie wzdám nyc nye fráfowác *GliczKsiąż* G7; Marto/ Martho/ trofkliwas á fráfuięsz sie około wiele rzeczy. *Leop Luc* 10/41; *BibRadz Luc* 10/41; *WujNT Luc* 10/41.

frasować się z czego (9): Fráfuię sie y ná zyemi y ná nyebye Kofcioł Pánki z vpadku iednego. *RejPos* 249 marg, 356v; *HistLan* C; *RejZwierc* 154v; *ModrzBaz* 77v; *ZawJeft* 29; *KochFrag* 47; przetoż go [Tymoteusza] w tym liście nápomina [Paweł]/ áby był sercá wielkiego/ á nie fráfował się z vtrapienia iego *WujNT* 733. Cf Ze zdaniem dopełnieniowym.

frasować się o kogo, o co (62): *RejJóz* C7v; *RejPs* 198; *GliczKsiąż* C2v; Milczże teraz miła sioftro/ boć iest brát twoy á niefráfuy się o to. *BibRadz* 2.Reg 13/20; A což sie thy małz fráfowác o powinowáthego swego/ gdy go Pan názywác raczy przyacielem sobie. *RejPos* 355v, 356v [2 r.]; *RejZwierc* B2, 56v, 74, 87, 150v (11); *WujJudConf* 91; A wyrzawży tłumy [Krystus] frafował się onie [misertus est de eis]/ iż byli sprácowáni y rospłozzeni iáko owce nie májące pástyrzá. *BudNT Matth* 9/36; *CzechRozm* 58v; *SkarJedn* 244; *Oczko* 33; *SkarŻyw* 91, 99, 130, 140, 193 (12); *KochTr* 21; *NiemObr* 14, 25, 26, 93; A winem/ co sye ty fráfuięsz o nie/ Będzie zamaczał potómek twoy konie. *KochPieś* 6; *ZawJeft* 9; *ActReg* 15, 70, 128, 132; *OrzJan* 137; Apoštoł zákázuie Tefálonicenóm/ fráfowác się o spiáce. *LatHar* 331, 22; Iesliż tedy y rzeczy namnieyżey nie przemożecie/ czemuż się o inne fráfuięcie [sollicili estis]? *WujNT Luc* 12/26, s. 243; *WysKaz* 37; *SkarKaz* 120a; *SkarKazSej* 663a. Cf Ze zdaniem dopełnieniowym.

frasować się czym (6): *RejJóz* P5; Potym vmył iego fráfuię się myleniem w spániu *BudBib Eccli* 40/6; *SkarŻyw* 294; Oycze moy/ czymkolwiek sye twé serce fráfuię/ Niech nábytéy rofkofzy zálem nie vymuie *ZawJeft* 21. Cf Ze zdaniem dopełnieniowym.

frasować się z kim (1): Nádtárzałem sie fráfuiąc s przeciwniki swemi *LubPs* B5.

frasować się o czym (2): *RejPos* 315v; Iesli domu sam pan nie zbuduie/ Prozno człowiek o nim sye fráfuię *KochPs* 191.

frasować się w czym (4): *RejJóz* I6v; Iest ktory niemoże dla niedośtháthku grzełfyc: á w twym vpokoieniu będzie sie fráfował *Leop Eccli* 20/23; Nic sie nie fráfuycie synáczkowie moi mili/ w trudnoścích wálznych á w niedośtátkoch wálznych *RejPos* 162v, 292.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikami: o to (7), tym (2), przeto, z tego; iż (15), że (7), jeśli(że) (5), gdyby, zaimék względny] (30): Pleban się fráfuię ze fumnienie zartuie s starych vřtaw. *RejKup* 12, v8v; y fráfował sie [maestus erat] z tego żeście flyśfeli o nim żeby był niemocen *Leop Philipp* 2/26; *RejZwierc* 119; *BielKron* 126, 248v; nie sie tym nie frefuy iesli sie kiedy vniesiesz w mnimánium swoim *RejPos* 316v, 46, 46v, 51, 333v, 355; *Strum* L4v; *BudNT Matth* 9/36; małz Boży/ gdy nic niemiał coby mógł dáć/ fráfował się o to/ gdyby vbodzy nic niewziáwży/ odnieś od niego mieli. *SkarŻyw* 498, 98, 140, 412; *KochTr* 21; *NiemObr* 90, 149; *ActReg* 15, 128, 131; A gdy was

będą wodzić do bożnic/ y do wrzędow y zwierzchności/ nie fráfuyćieź fię [*nolite solliciti esse*] iáko y cobyście odpowiedzieć ábo mowić mieli *WujNT Luc 12/11, Act 4/2, Philipp 2/26; WysKaz 10; SkarKaz 243a*; Ieft fię o co fráfowác/ y bać: iż ludzie młodzi/ nie świádomi/ nie ćwiczeni/ w R. P. rządu czynią *SkarKazSej 663a*.

W przeciwstawieniach: »frasowác się ... radość czuć, śmiać się, dobra myśl roście« (3): Widamy to/ że ci co się boią blednieią/ a ci co się ráduią rumiáni bywáią: oni się fráfuią [*illos turbari*]/ á tym dobra myśl roście *ModrzBaz 7; Ná Gwiazdárze. WY* co to chcecie wiedzieć/ co fyę w niebie dzieie/ Kiedy fyę Bóg fráfuię/ y kiedy fyę śmieie *PudlFr 36*; które [*serce człowiecze*] iáko radość/ y poćiechę fwoię czuie/ ták z niefczęścia/ y z przygody fráfowác fie muśi. *KochFrag 47*.

W charakterystycznych połączeniach: *frasuje się duch (2), serce (4); frasowác się w duszy, we mnie (2), sam w sobie (3), w umyśle; frasowác się ciężko, darmo, prozno (5), serdecznie, sprawnie*.

Szeregi: »frasowác się i (ani) bać się« [*szyk 1 : 1*] (2): zmocni fię á bądź mężny/ nieboy fię/ ani fie fráfuy [*ne timeas et ne paveas*]. *BudBib 1.Par 22/13; SkarKazSej 663a*.

»nie frasowác się a cieszyć się« (1): przywoził go [*człowieka*] kthemu áby fie nie fráfował/ á ciefzył fie nádzieią/ á Pánu Bogu wżytko poruczał. *RejZwierc 150v*.

»frasowác się i cirpieć« (1): A fzkodá fobie z iedney fzkody dwu czynić/ y fráfowác fie y ćirpieć. *RejZwierc 152*.

»dręczyć się, frasowác« (1): Thá [*cnota*] ciągnie áby fie dręczył/ fráfował/ á iey záfię fzukał y ná wżem iey przifługował. *RejZwierc 150*.

»frasowác się a gryźć« (1): człowiek pod čás zye czo brzydkiego niewiedząc/ [...] potym dowiedziawfzy fie co ziadł/ nietelko fie fráfuię/ á fam w fobie gryzie/ ále y ciáło iego zgodzi fie więcz z vmyfłem/ iż zarázem by w kilká/ y dáley dni/ po onym obiedzie/ wrácác/ ábo krztuśić fie muśi *GórnDworz Ff5v*.

»lękać się, (a, ani) frasowác się« [*szyk 3 : 2*] (5): nic fie nie fráfuyemy/ nic fie nie lękaymy/ choćby teź ná nas przyfzły nawiętfe nawálności fwiátá tego *RejPos 50, 46v, 61v, 75, 115*.

»narzekać, lamentowác, frasowác się« (1): ieden gdy widzi człowieká bogátęgo/ á w bogáctwie fwym y w onym gofpoďárstwie fwym rozfzyrzonego/ nárzeka/ lámentuie/ fráfuię fie vftáwicźnie/ czemu fie teź ták nie dzyeie v niego *RejPos 280*.

»frasowác się a (albo, i) płakać« [*szyk 3 : 1*] (4): Co fie fráfuięćie áłbo płáććie [*Quid turbamini et ploratis*]/ nie vmárlá tá dziewecźká ále fpi. *Leop Mar 5/39 [idem] RejPos 255; SkarŻyw 304, 545*.

»frasowác i starać się« [*szyk 2 : 1*] (3): A odpowiedziawfzy Iezus/ rzekł iey: Marto Marto/ ftafałz fię y fráfuięfz około wiela rzeczy [*sollicita es et turbaris circa multa*]. *BibRadz Luc 10/41; SkarŻyw 244; NiemObr 14*.

»troskać się i frasowác« (1): A odpowiedáiąc rzekł iey: Martho/ Martho/ trofzćeź fię/ y fráfuięfz około wiela *WujNT Luc 10/41*.

»(za)smućić się (a. smęćić się), a (albo, ani) frasowác się« [*szyk 3 : 1*] (4): m[a]ł[ż]onkowye ci ktorzy nyepłodem od Bogá fkaráni fą/ choć fyę wyelce fráfowáli á fmućili/ przedfię záś gdy ye pan Bog pocyefył/ myeli wefela á radosći nyemáło. *GliczKsiąż C4v; BielKron 209v; RejZwierc 154v*; on [*Solon*] wżytkie ludźi w iedney Rzeczypośpolitey miefzćkájące/ przyzwycáiał do tego/ áby fię

wfzytcy z dobrego powodzenia fąśiádá fwego wefelili á ze złego fmećili y fráfowáli [*malis autem angi et laborare*]. *ModrzBaz* 77v.

»nie żałować ani się frasować« (1): V wszystkich dobrych baczných raczysz mieć nomen bonum y Daninę od Rptey pochwalaią Woiewody namniei, nie załuią ani się on frasuią *ActReg* 70.

2. *Uskarżać się, żalić się, narzekać, obwiniać, spierać się; oburzać się, gniewać się; fremere, irasci* *Vulg; accusare, causari, conqueri aliquid, deplorare aliquid apud aliquem, expostulare, incusare aliquem, queri aliquid, queritare, subaccusare Cn* (53) : nie zwykł fye on [*Bog*] wiecznie fráfowác/ Ani do końca fwoiéy frogości chowác [*non in perpetuum irascetur neque in aeternum comminabitur. Ps* 102/9; Nie ná wieki fie gniewác będzie/ áni wiecznie grozić będzie. *WujBib*] *KochPs* 153; Tedy z gniewem gofpodarz on pobieżał do kłafztoru/ onę fwoię żáłość ftáfzemu opowiedzieć. Y przyfzedwfy/ począł pierwey ná wfzytki mnichy narzekác [...] Afz gdy go ftáfzzy fpyta: co fię ftało/ czemu fię fráfuiiesz? *SkarŻyw* 183, 354; *KochAp* 12 [3 r.].

frasować się na kogo, na co [*w tym: na kogo, na co o co* (6), *zdaniem dopełnieniowym* (15)] (39): *GórnDworz Pv, Q4*; fą niektorzy/ iż nie thylko ná przygody/ ále y ná krotkość żywotow fwych fie fráfuią/ będąc fobie lámi krzywi. *RejZwierc B2v [idem]* 155v; *CzechRozm* 52v; *KochPs* 162; *SkarŻyw* 571; *CzechEp* 109, 164, 172, 180, 191 (21); *StryjKron* 482; Też fię o to ná nas fráfuią [*przeciwnicy*]/ kiedy my to wyznawamy/ iż Chriftus pan wfzytko z miłości oycowfkiey ma *NiemObr* 107, 108, 140, 156, 178; *KochEpit A2; KochFr* 19; *PudłFr* 17; *CiekPotr* 90; á ftłukfzy álábáfr wylałá [*olejek*] ná głowę iego. Y byli niektorzy co fię gniewáli lámi w fobie/ á mowili: [...] Y fráfowáli fię ná nię [*Et fremebant in eam*; i gniewáli fię ná nię. *WujBib*] *WujNT Mar* 14/5.

frasować się o co (8): Krol zálać y zázáśić kazał [*znicz*]/ o co fię oni [*poganie*] z wielkim nárzekánim fráfowáli przeklináiąc Polakow/ y Litwę Chrześcíanow *StryjKron* 542; *CzechEp* 226, 245, 338, 407; *NiemObr* 107, 108, 166.

frasować się przed kim (1): każdy to rad gáni. Y twoyci fię małżonek przedemną fráfował/ Czártci/ práwi/ tę moię żonę opánował *ZbylPrzyg* A3v.

Ze zdaniem dopełnieniowym [*w tym z zapowiednikiem: o to* (2); *iż(e)* (7), *że* (4), *gdy* (1), *jakoby* (1), *kiedy* (1)] (14): kiedy fie ieden z nálfzych fráfował ná roftrucharzá/ że zbythnie drogo żołnierzewi zácenil koniá *GórnDworz Q4, Pv*; Fráfuiiec fię I. M. ná mię/ iż ia o wćieleniu wiedzieć nic niechcę *CzechEp* 234, 109, 172, 191, [382]; [*Witołd*] Fráfował fię też ná Krolá Iágełá/ iż ná iego załugi/ y godność niedbał/ á w fłowie mu fię nieczyfcił/ ktorym mu obiecował fpuścić Wielkie Xięstwo Litewskie y Wilno *StryjKron* 482; Też fię o to ná nas fráfuią/ kiedy my to wyznawamy/ iż Chriftus pan wfzytko z miłości oycowfkiey ma. *NiemObr* 107, 108, 140, 155; *KochFr* 19; *SkarKaz* 487a.

Szeregi: »(ani) gniewać się ani (i) frasować« [*szyk* 5 : 1] (6): *BielRozm* 25; profzę áby zá láfką/ czyiałzkolwiek/ I. M. X. K. ná mię fię bez zdrowe^{go} rozładku áni fráfował áni gniewał *CzechEp* 260, 164, 219, 338; *NiemObr* 95.

»frasować się i przeklinać« (2): á gdy zgłodnieie będzie fię fráfowác/ y przeklinác będzie krolá fwego [*et irascetur et maledicet regi suo*; będzie fie gniewał/ y będzie przeklinał krolá fwego *WujBib*]. *BudBib Is* 8/21.

»żałować się i frasować« (1): ZAŁOWAŁ SIĘ CZŁOWIEK Y FRĄLOWAŁ/ IŻ NIGDY TEGO BOGĄ CO GO IŁWORZYŁ/
Y KTOY MU DOBRZE CZYNI/ WIDZIEĆ NIE MÓGŁ. *SkarKaz* 487a.

Synonimy: 1. *cierpieć, dręczyć się, lękać się, smęcić się, smucić się, starać się, troskać się*; 2. *gniewać się, uskarżać się, żałować się*.

Formacje współrdzenne: *nafrasować się, pofrasować się, sfrasować się, ufrasować się, zafrasować się; frasowywać się*.

Cf **FRASOWAĆ SIĘ, FRASUJĄC SIĘ**

TZ